El Saginer

TEXT I IL·LUSTRACIONS DE L'ALUMNAT DEL CRA TERRA DE RIURAUS - ALCALALÍ

GENERALITAT VALENCIANA

CONSORCI DE MUSEUS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Permea

PLANEA — RED DE ARTE Y ESCUELA — REDPLANEA.ORG

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

TERRA DE RIURAUS — CRA Alcalalí - Llíber

PLANEA és una xarxa de centres educatius, agents i institucions culturals impulsada per la Fundació Daniel i Nina Carasso, en col·laboració amb Pedagogías invisibles, PERMEA-Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana, Universitat Politècnica de València i ZEMOS98.

© dels textos: alumnes CRA Terra de Riuraus, aulari d'Alcalalí
© de les imatges: alumnes CRA Terra de Riuraus, aulari d'Alcalalí
© de la present edició: alumnes CRA Terra de Riuraus, aulari d'Alcalalí
Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana, 2025
1a edició
ISBN: xxxxx
DL-xxxxxx

Aquest conte és fruit del treball de l'escola d'escriptura del CRA Terra de Riuraus i la residència artística d'Helga Ambak en el marc de la Red Planea en la Comunitat Valenciana.

GENERALITAT VALENCIANA · CONSORCI DE MUSEUS DE LA COMUNITAT VALENCIANA · CCCC · Permea · PLANEA RED DE ARTE Y ESCUELA — REDPLANEA.ORG · UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA · TERRA DE RIURAUS CRA Alcalalí - Llíber

El Saginer és un espantacriatures que ha estés la por durant anys i panys al poble d'Alcalalí.

Mire enrere i veig totes les històries tenebroses protagonitzades pel Saginer i un sentiment de terror em recorre el cos.

Hem visitat les coves més fosques, hem explorat els barrancs i rius més amagats i hem parat l'orella per beure de la saviesa de les persones que més anys han viscut en aquesta terra plena de misteris.

QUI ÉS REALMENT EL SAGINER?

El Saginer és un espantacriatures més vell que la fam. Encara que puga semblar desconcertant, atrapa els infants per fer **sagí** amb ells seguint la recepta més antiga que existeix, l'original.

El Saginer... i el sagí... Em venen ois només de pensar-ho!

ON VIU?

Seria inútil buscar la casa del Saginer pel poble d'Alcalalí. Us recomanem que exploreu en un hort mort que hi ha a prop del cementeri. Dorm sota la terra, s'amaga dalt dels arbres, i no resulta gens fàcil de vore.

"Ara vindrà el Saginer i t'agarrarà, et posarà dins d'un sac i se t'emportarà". És l'última cosa que escoltaven abans de desaparéixer. Era només una llegenda que utilitzaven les mares i els pares per fer por als infants? Tan sols es tractava d'una estratègia perversa perquè obeïren a la primera? O això era el que ens volien fer creure?

Poca cosa sabíem d'aquest espantacriatures fins que vam començar a investigar. Xuplava la sang, ens van assegurar. Com que xuplava la sang? Devia tractar-se d'un vampir? És de veritat o de mentida? La qüestió és que tothom coincidia que s'emportava els infants i ja no se'ls tornava a vore mai més. Realitat o somni, llegenda o ficció, tot va començar una vesprada d'hivern.

Aquell dia el cel estava nuvolat. El vent bufava amb una força descomunal. A l'empedrat del camí de la Cava d'Alcalalí no hi havia ni una ànima llevat d'un xiquet plantat davant del llavador observant una granota que es mantenia inquieta en un racó.

De sobte una olor pudenta va envair l'espai just abans que es mostrara. No se li oblidarà mai més aquell instant de terror. Va passar tot de manera tan ràpida: la sang al cap, les mans grosses subjectant-lo amb força pels peus, un abisme negre dins d'aquell sac d'espart i un pensament desesperat de si hi hauria escapatòria possible.

COM ESCAPAR DEL SAGINER EN SIS CONSELLS BÀSICS

T'ha atrapat el Saginer? Vols fugir d'ell?
No és una cosa fàcil de fer. Només has de seguir aquest MANUAL pas a pas.

CONSELL U

Fes un forat al sac. Si no ho aconseguixes, caldrà pensar en una altra idea millor.

CONSELL DOS

Quan el Saginer et traga del sac, proposa-li jugar al Pissi Pissiganya.
Ajunteu peuets i que comence el joc...!

"Pissi Pissiganya,
oli de la ganya,
filla mondonguera,
agrana'm esta casa.
No te la puc agranar,
que tinc la mà encordada,
qui te l'ha encordada?
El rei i la reina, que fan "piop",
figues pales i un pessigot"

CONSELL TRES

Si no funciona, digues-li que s'espere un segon i porta-li un llibre de cuina vegetariana. Caldrà fer-li entendre que el sagí no és gens saludable.

CONSELL QUATRE

Repta'l a pedra, paper o tisores per decidir qui dels dos tria la recepta. Si guanyes, la melmelada de figa és una bona opció.

CONSELL CINC

Quan ja hàgeu acabat de preparar la melmelada, el Saginer la provarà, i es farà tan content amb la seua textura i sabor, que mai més no tornarà a menjar-se xiquets i xiquetes. Si tot això que acabem de dir no funciona, cal passar al

CONSELL SIS (L'ÚLTIM I DEFINITIU)

Toca-li una cançó amb el flabiol. Si veus que es posa a ballar, trau la dolçaina.
-I el tabalet?
No en tenim.
-Saginer, vols tocar el tabalet i fem un passacarrer?

Aquell dia de Tot Sants va córrer el rum-rum que el Saginer s'havia emportat un xiquet orfe que vivia en una casa abandonada a la costera de la Cava. La gent d'Alcalalí estava tan espantada que a l'endemà ningú no va acudir a l'església, malgrat l'amenaça:

"Si no aneu a Missa d'Ànimes vos eixirá el Xoto".

Eixa mateixa nit la profecia es va complir i el Xoto es va presentar:

Una boira espessa engolint-se els carrers del poble, una pudor intensa a sofre, les passes d'aquell animal diabòlic passejant-se amunt i avall, uns ulls rojos com la sang mirant ací i allà, i els crits i laments desesperats provocats per l'angoixa col·lectiva.

Unes passes, un riure diabòlic, un badall, núvols foscos al cel, i després, un silenci sepulcral.

Espereu un moment. Estic assegut a l'escola d'Alcalalí escrivint. Hi ha molta tensió. Potser massa. Trobeu que el Saginer realment existeix? ¿Qué puc fer per l'infant que té atrapat? Com resolc aquesta història?

Puge cap al Cocó del Garbell. El camí està molt empinat. Sue i esbufegue. Em note la boca resseca. Quan arribe dalt, em trobe els dos. asseguts al Cocó del Garbell amb les cames penjant. Se'ls veu tranquils i somrients.

-Estàs bé? Tens por? - li pregunte al xiquet

-Estic preocupat- em respon. Em fa mal la panxa de tant de sucre que he menjat.

-Com? Amb qui?- Ell mira al seu costat.

El Saginer em somriu amb un gorro d'aniversari ben posat.

-Un aniversari?

-Sí, el meu aniversari -diu el Saginer- i ho hem passat molt bé.

Ara el Saginer i el xiquet esperaran l'arribada de la nit. Hi ha lluna nova.

El cel està ras. Si aconsegueixen vore una estrela fugaç, demanaran un desig.

S’ha fet de nit. Travesse corrents el riu per damunt de les pedres passeres. Em banye els peus sense voler. Seguisc el rastre d’unes petjades a l’altura del Fossaret, l’antic llogaret dels morts. Just quan la senda travessa pel garrofer de Gaita m’arriba una olor pudenta. Pare a descansar deixant-me caure damunt d’un marge, però hi ha alguna cosa inquietant que no sé ben bé identificar.

Mire al meu voltant. Ossos de totes les formes i mides m’envolten. Desenes d’ossos, potser centenars d’ossos entapissen el bancal. Prove de cridar però no ho aconseguisc. Torne a provar, i ara sí que cride amb totes les meues forces quan note la presència d’unes mans enormes que s’aproximen.

COM ÉS EL SAGINER?

El Saginer és un home gros perquè li agrada menjar molts xiquets. També és alt. Va tan encorbat que sembla dur als muscles tots els malsons dels pobles i els seus secrets ocults.

Té la pell fosca com la nit i una aparença terrorífica i trista. Va vestit amb roba vella i quan somriu mostra unes dents grogues.

Desprén una olor pudenta i té uns ulls intensos que amaguen els secrets més obscurs que us pugueu imaginar.

CONSELL GENERAL DEL CONSORCI DE MUSEUS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

President d'honor
Carlos Arturo Mazón Guixot
President de la Generalitat

President
José Antonio Rovira Jover
Conseller d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació

Vicepresidents
Luis José Barcala Sierra
Alcalde d'Alacant

Begoña Carrasco García
Alcaldessa de Castelló de la Plana

Maria José Catalá Verdet
Alcaldessa de València

Vocals
Pilar Tébar Martínez
Secretaria Autonòmica de Cultura

Antonio Pérez Pérez
President de la Diputació Provincial d'Alacant

Marta Barrachina Mateu
Presidenta de la Diputació Provincial de Castelló

Vicente José Mompó Aledo
President de la Diputació Provincial de València

José María Lozano Velasco
President del Consell Valencià de Cultura

Secretària
Alida Consuelo Mas Taberner
Subsecretaria de la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació

Direcció - Gerència
Nicolás S. Bugeda i Cabrera

CONSORCI DE MUSEUS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Nicolás S. Bugeda i Cabrera
Direcció - Gerència

Ignacio Úbeda Amago
Cap d'Unitat de Coordinació de Règim Jurídic

Miguel Ángel Romero García
Cap d'Unitat de Coordinació de Gestió Econòmica i Pressupostària

Claudia Hernández Pérez
Cap de Suport de Coordinació de Contractació i Assumptes Generals

Coordinació d'exposicions
Eva Doménech López, Lucía González Menéndez,
Isabel Pérez Ortiz, Vicente Samper Embiz

Programes públics
Aïda Antonino Queralt

Mitjans i xarxes
Carmen Valero Escribá

Educació i mediació
José Campos Alemany

Secretari de Direcció-Gerència
Antonio Martínez Palop

Administració
Rosario Campos Saborido, Rocío Gómez Prats,
Germà Sánchez Eslava, Ana Viña Sanchis

Personal Programa EPRIEX
Claudia Agulleiro Anguita, Jordi Antón Pozo, Aitana Collado Soler
Luis José Muñoz, Lucas Pérez Estival, Ferrán Selma Raga

PLANEA COMUNITAT VALENCIANA

Coordinació del Node Territorial. Permea
Clara Boj Tovar (Universitat Politècnica de València)
José Campos Alemany
Elena Sanmartín Hernández